

Bloeyendael bulletin

juli 2025

Jubileum

Bont en Blauw

Een bezige bij

Dood Hout

Achter de schermen

Rupsje nooit genoeg

Bij de Buren: Ivan

De complimenten van Theo

Jubileum komt eraan!

Voor wie het nog niet weet: in 2026 bestaat Natuurpark Bloeyendaal 50 en de Stichting Bloeyendaal 35 jaar! Een dubbel jubileum. We gaan dat vieren, met een *seminar* over een passend onderwerp, met terugkijken, sterke verhalen en anekdotes over het vroegere 'activisme', maar vooral ook met aandacht voor 'de komende 50 jaar', voor de toekomst van het park, voor 'Bloeyendaal 2.0', voor een zich vernieuwend en versterkend Bloeyendaal. We zoeken daarom een paar 'creatievelingen' en mensen die de geschiedenis van Bloeyendaal kennen, om mee te denken over de inhoud van het jubileum en om ook mee te werken aan de voorbereiding en uitvoering daarvan. Heb je interesse of suggesties: laat het me weten*.

Vrijwilligers (en donateurs) zijn de levensader voor Bloeyendaal. Voor de vrijwilligers organiseert het bestuur met enige regelmaat activiteiten als dank voor hun inzet, maar ook om de groep bij elkaar te houden en om elkaar beter te

leren kennen: een voorjaarsborrel, een zomers vrijwilligersuitje, een winterse boerenkoolmaaltijd. Het valt ons op dat deze bijeenkomsten de laatste tijd wat minder bezocht worden. Kom je zelf ook wat minder vaak? Wellicht heb je daar een specifieke reden voor: wordt het wat eentonig, passen de tijdstippen niet, hebben we het met zijn allen te druk? Heb je een mening over onze vrijwilligersactiviteiten: laat het me weten!* Suggesties voor aanpassing van ons activiteiten-schema zijn natuurlijk ook welkom.

Het bulletin is weer divers en kleurrijk: zoals je misschien hier en daar ziet, worden dode bomen tegenwoordig niet allemaal meer omgezaagd; het worden dan 'geamputeerde bomen'. Je leest wat het nut daarvan is, middels het bord *het leven in en om een dode boom*, dat je ook in Bloeyendaal nu tegenkomt. Hans Schriever, beheerder-coördinator vertelt wat er achter de schermen allemaal gebeurt om het park schoon en mooi te houden. Je zult ervan opkijken... Theo de Ronde, onze voormalige imker/beheerder, die nu in een verzorgingstehuis woont, bezocht het park en zag dat het goed was. Je maakt kennis met een Bezige Bij en een tuinierende Oekraïner. Ton Rennen en Titia Kan nemen je weer mee de natuur in.

Piet van Ommeren, voorzitter

* voorzitter@bloeyendaal.nl

Bont en Blauw

In de afgelopen bulletins heb ik geschreven over de opvallende kleuren in Bloeyendaal tegen een vaste achtergrond van groen: geel in voorjaar en zomer, bruin in de herfst en wit in winter en vroege voorjaar. We zouden het park en de bloemen echter tekort doen zonder aandacht te besteden aan de blauwe en rode bloemen met alle tinten daartussen.

Van de lijst van 170 soorten planten die in 2023 in het park voorkwamen – en dan tellen we bomen niet mee – heeft minstens 40% zo'n kleur. Blijkbaar komen blauwe en rode bloemen vaak voor, maar veel minder massaal dan sommige gele en witte. Wel handig voor bijen want die zien geen blauw of rood. Wel ultraviolet, maar dat zien wij dan weer niet.

Enkele blauwe en roze stinzenplanten zoals crocus, sterhyacint, vingerhelmbloem en holwortel zijn er al vroeg bij. Ook het groot hoefblad dat vaak op de plekken staat die op de schop zijn geweest. Het bloeit dan al voordat de enorme bladeren zijn gevormd. En de paarse dovenetel tref je het hele jaar wel aan.

Maar het gros van de roze, rode, paarse, violette, blauwe bloemen vertoont zich vanaf het voorjaar tot achter in de zomer. Het gaat dan nooit om grote velden die de tint van het park be-

Korenbloem

Rietorchis

palen, maar om kleine veldjes of plukjes. Bijvoorbeeld de adderwotel langs de dwarsloot en kruipend zenegroen en dagkoekoeksbloem in de heemtuin en hier en daar ook erbuiten.

Vaak staan echter rode en blauwe bloemen solitair of verspreid in een anders gekleurde omgeving en vallen dan juiste extra op. Denk aan de orchideeën in het natte grasland en aan klapproos en korenbloem in de roggeakker. Dit jaar staan die overigens heel weinig tussen de rogge, maar je ziet wél hier en daar de dieprode incarnaatklaver.

De kardinaalsmuts moet hier natuurlijk ook worden genoemd. De bloemen aan deze heester die zo her en der in Bloeyendaal te zien is, zijn klein en onopvallend groenachtig wit. Maar in de herfst doet de plant zijn naam eer aan en kleuren de vruchten diep roze met oranje zaden.

Kijk maar eens op uw wandelingen waar u de blauw-rood gekleurde bloemen tegenkomt!

Ton Rennen

REDACTIE

Nora de Groen, Jan Heijmans

FOTOGRAFIE

Ton Rennen, Ton van Alphen, Nora de Groen,
Paul Brasse, Jan Heijmans

VORMGEVING

Karel Meijer, Utrecht

DRUK

DrukZo (www.drukzo.nl)

LOGO

Illustratie Dick Bruna © copyright Mercis bv, 1991

Een bezige bij

Jacqueline Kösters vormt samen met Paul Brassé de werkgroep educatie. Samen zorgen ze voor een breed pakket van zaken. Ze plannen per jaar zo'n 6 à 8 activiteiten voor donateurs en vrijwilligers. Dit kan een excursie/wandeling zijn, een lezing, een workshop. Er waren bijvoorbeeld excursies en lezingen over nachtvinders en bodemdieren en een workshop botanisch tekenen. Recent kon men mee met een stadsnatuurwandeling van de werkgroep stadsnatuur van het IVN Vecht & Plassengebied. Komend jaar is er onder meer nog een geopark-wandeling op Oostbroek.

Ze maken elk jaar het rooster voor de gidsen en verwelkomers op de open zondagen en dinsdagen en organiseren een thematische en een startbijeenkomst als er nieuwe gidsen zijn. En niet onbelangrijk: de werkgroep educatie zorgt elk jaar opnieuw voor een altijd weer boeiende groen-/natuurbestemming voor het jaarlijkse vrijwilligersuitje.

Jacqueline is een mijnwerkersdochter uit Limburg en heeft twee kinderen van 35 en 37 jaar. Ze studeerde pedagogiek en onderwijskunde en was tot haar pensioen in 2022 onderwijskundige en docent aan de lerarenopleiding van de

Hogeschool van Amsterdam met als specifieke aandachtsgebieden toetsbeleid, studieloopbaanbegeleiding, instroom en onderwijsvernieuwing. De theorie kon ze met de praktijk afwisselen als ze - in het kader van stagebegeleiding - geregeld op middelbare scholen achter in de klas zat. Dat ze altijd jonge mensen om zich heen had vond ze het leukste aspect van haar werk. Toen ze begin jaren 80 afstudeerde als onderwijskundige was het voor sociale wetenschappers vaak moeilijk aan een baan te komen en is ze uit voorzorg aan een tweede studie begonnen, de lerarenopleiding biologie, in deeltijd. Uiteindelijk heeft ze altijd kunnen werken als onderwijskundige.

Wetend dat ze in 2022 met pensioen zou gaan begon ze in 2021 (nog volop corona-tijd) als vrijwilliger bij Park Bloeyendaal. Van eind 2022 tot de zomer van 2024 deed ze de IVN-natuurgidsen-opleiding. Hiervan vond ze vooral de excursies erg interessant, ze leerde heel veel natuurgebieden in de omgeving van Utrecht kennen. Voor haar eindopdracht vond ze bij een boswachter van het Panbos (dit valt onder het Utrechts Landschap) een interessant onderwerp. Omdat er groot onderhoud van het Panbos voor de deur stond moest er geïnventariseerd worden: de jeneverbes, de koepelnesten van de rode bosmier en de roofvogelnesten. De inventarisaties zijn gebruikt als on-

derlegger voor het beheerplan van het Panbos, dat afgelopen jaar uitgevoerd is.

Samen met drie medecursisten heeft Jacqueline wekenlang het Panbos in alle richtingen doorkruist. Ze troffen een 30-tal jeneverbessen aan, de populatie was in slechte staat. Als je nu in het Panbos wandelt zul je zien dat de jeneverbessen vrijgezet zijn om ze meer groeikansen te bieden en de bestuiving te bevorderen (het zijn tweehuizige coniferen). Het Panbos herbergt een flink aantal (koepel)nesten van de rode bosmier. Deze dieren vervullen als ecosysteembouwers een belangrijke rol in een bosgebied. Als derde hebben ze in kaart gebracht waar de roofvogelnesten zitten. Zowel koepelnesten als roofvogelnesten worden ontzien in het beheerplan.

Jacqueline is breed geïnteresseerd en erg actief: na haar pensioen is ze met bridgen begonnen, ze tennist een paar keer per week en werkt graag in haar

tuin. Via 'Taal doet meer' gaat ze wekelijks voorlezen aan haar Soedanese voorleeskind, en ze zit in een leesclub. Een bijzondere vrijwilligersactiviteit is haar redactiewerk voor de *Meet Ups* van *VPRO Tegenlicht*. Dit zijn fysieke bijeenkomsten van zo'n 60 à 100 personen die een week na een Tegenlicht-uitzending het daarin behandelde thema verder uitdiepen. Ze vinden plaats in de bibliotheek op het Neude en een team van zeven redactieleden en drie moderators zorgt voor de voorbereiding en de realisatie. Tegenlicht gaat nu alleen nog online door, maar de Meet Ups blijven doorgaan.

Als tegenwicht voor al het praten in deze groep vindt ze het fijn om (naast haar educatie-activiteiten voor Bloeyendaal) fysiek aan het werk te zijn in het park. Een bezige bij!

Nora de Groen

Het leven in en om een dode boom

Bomen in de stad kunnen wel 100 jaar of ouder worden. Al die jaren maken ze de stad groener en gezonder. Maar ook als een boom doodgaat, blijft hij belangrijk voor de natuur. Er groeien paddenstoelen en planten op, vogels of vleermuizen schuilen er en veel soorten insecten leven in en van het hout.

Daarom laten we op sommige plekken een dode boom staan. Als het nodig is, verwijderen we de takken of maken we de boom kleiner. De boom vangt dan weinig wind, waardoor hij veilig kan blijven staan. Soms leggen we de boomstam op de grond neer. Zo kan de boom langzaam vergaan, terwijl ontelbare soorten dieren, planten en schimmels er gebruik van maken.

Insecten en schimmels

In dode en afstervende bomen leven veel insecten, zoals pissebedden, boktorren en duizendpoten. Ze kruipten in scheuren in de bast en eten het dode hout op. Andere insecten komen af op de schimmels die in dode hout leven of maken er nesten in, zoals wilde bijen.

Samen met schimmels breken insecten een dode boom af. Ze werken dan voor natuur met elkaar samen. Insecten maken gaten en gangen in het hout en nemen de schimmels hierin mee. Door deze gangen in de boom kunnen schimmels en bacteriën zich goed ontwikkelen, waardoor ze het hout sneller afbreken.

Vogels

Vogels, zoals deze grote bonte specht, eten de insecten die in een dode boom leven. Spechten hakken met hun snabel gaaitjes in de boom en zoeken onder de bast naar insecten en larven. Ook maken ze in dode bomen holtes voor hun nesten.

De holtes in dode bomen worden niet alleen gebruikt door vogels. Ook vleermuizen of uilen verblijven er, zoals de steenuil.

Paddenstoelen

Er zijn veel paddenstoelen die leven van dode hout, zoals de echte tonderzwam. Ze breken het hout langzaam af en geven daarbij voedingsstoffen af aan de bodem. Dit zorgt voor vruchtbare grond voor nieuwe bomen en planten. Ook in de echte tonderzwam zelf leven allerlei soorten kleine insecten. Vliegen en kevers leggen eieren in de paddenstoel of eten het vruchtvlees.

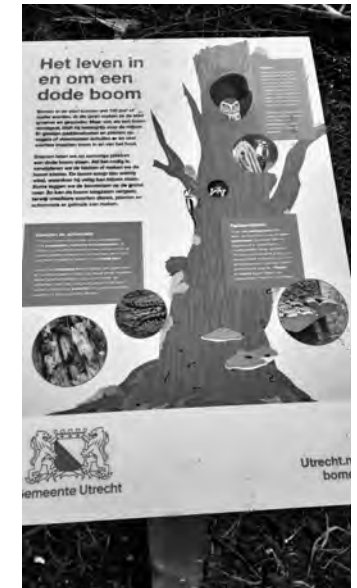

Dood hout

Om de biodiversiteit in de stedelijke natuur te bevorderen laat de Gemeente Utrecht steeds vaker dode takken en stammen op hun sterfbed liggen. Ook dode bomen blijven vaker, ontdaan van de gevaarlijkste takken, staan.

Door de stad heen zijn borden geplaatst met uitleg over dit beleid. Ook in Bloeyendael vinden we zo'n bord.

Meer info: [Utrecht.nl/bomen](https://utrecht.nl/bomen)

Achter de schermen

Ons park is populair. Vooral bij de mensen die de kantoren rondom Bloeyendael bevolken. Dagelijks trekken, tijdens lunchtijd, hele groepen buitenluchtzoekers door het park. Regelmatig ontvangen we complimenten over ons park en het werk dat daarin verricht wordt. Ook van andere wandelaars en dat zijn er ook veel, komt er lof. Over het groen, de bloemen en de afwezigheid van rommel. We zijn daar blij mee. Om het park op orde te houden is veel werk nodig. Dat onderhoud is in handen van twee vaste groepen vrijwilligers op woensdag en donderdag. Ook de deelnemers aan de vrijwilligers-dagen dragen hun steentje bij.

We spraken met beheerder Hans Schriever over de vraag wat er zoal gedaan moet worden.

Er zijn veel woekeraars in het park actief. Onverslaanbaar is de Japanse duizendknoop. De reuze berenklaauw is onder controle, de ridderzuring dijt steeds verder uit. De brandnetels en bramen geven het ook niet op. We leveren voortdurend strijd met deze taaie rakers. Bezoekers vinden het een schoon park. Toch moet er regelmatig vuil geruimd worden. Blikjes, flessen. Maar ook hele en halve kampementen van men-

sen die in het park bivakkeren. Banken zijn een gewillige prooi voor graffiti-spuisers en viltstifttekenaars. Dat verwijderen we iedere keer. Ook de aannemers die in het park werken laten sporen na. Ondanks dat ze voorzichtig proberen te zijn, rijden ze paden kapot en ook de planten en struiken hebben het soms zwaar te verduren. Na gedane arbeid moet de schade weer hersteld worden".

Ergernissen zijn er ook. Zoals de, steeds vaker, loslopende honden.

Honden graven gaten en dat kan problemen opleveren voor het paard van boer Dirk, dat ons regelmatig bijstaat. Honden jagen achter kleine zoogdieren aan maar ook achter de pullen van de eenden en ganzen. De onderhoudsploeg dicht de gaten, maar de dieren zullen zichzelf moeten redden. Ook is er iemand die de jonge aanplant stelselmatig beschadigt door er takjes van af te knippen. Soms worden de zaailingen ontdaan van hun hoofdtak of helemaal uit de grond getrokken. Waarom iemand dit doet blijft vooralsnog de vraag".

En zo werken de vrijwilligers van Bloeyendael achter de schermen week in, week uit om het park op orde te houden.

Jan Heijmans

Rupsje nooit genoeg

Vorig jaar schreef ik iets over mijn avonturen op de open dagen; ook dit jaar was er weer wat te beleven. Het was begin mei namelijk de tijd van de kardinaalsmutsspinselmot.

Menig ingespinselde en kaalgevreten kardinaalsmutsstruik met al dan niet afdalende gestippelde rupsen doet diverse bezoekers griezelen. Ook is men veronturst dat het kwaad kan. Men vindt dan ook dat er iets aan moet gebeuren! Dat hoeft helemaal niet: rond 24 juni krijgen diverse bomen en struiken een tweede groeiperiode; slapende knoppen worden dan wakker en de hele struik/boom loopt weer uit, dit is het zogenaamde Sint-Janslot. Geen probleem dus. De rupsen zijn uitstekend vogelvoer. Juist in mei hebben kool-en pimpelmezen vele jonge vogelbekjes te voeren: rupsen zijn traag, lekker zacht, eiwitrijk en smakelijk. Dat heeft de natuur prima voor elkaar. Mits e.e.a. op elkaar is afgestemd... Als de rupsen te vroeg zijn (klimaatverandering) en de vogels relatief te laat dan lopen ze hun voeding mis. Begin mei was er aan de kardinaalsmuts al geen rups meer te bekennen! Maar aan de meidoorn en de wilg wel. Daar zijn de rupsen dus wat later. Wel zo fijn voor de vogeltjes...Ik heb een kluwentje rupsen uit een meidoorn geplukt en in een

loep-potje gedaan. Zo heb ik diverse bezoekers (en medegidsen ook) kunnen laten genieten hiervan en het verhaal over "rupsje nooit genoeg" kunnen vertellen. De rups eet blaadjes en groeit zo steeds groter. Eenmaal groot genoeg gaat hij in rust, verpopt zich en wordt een vlinder (een nachtvlindertje = een motje). Het motje legt op zijn beurt weer eitjes en daar komen dan weer rupsjes uit. Enzovoort. Leuk toch?

Minstens zo leuk was een zestal puberknullen die in korte broeken gehuld joelend en huppelend de heemtuin binnen vielen en voor we het wisten al druk aan het "verkennen" waren. Mede-vrijwilliger Kees probeerde ze nog in te halen om er iets educatiefs van te maken, maar ze waren te snel! Hun natuurbeleving bestond uit springen door het hoge gras, stampen op de knuppelpaden en gillend alle takken vermijgend (allemaal brandnetels in hun ogen) er zo snel mogelijk weer uit. Kees kwam er hijgend achteraan. Dat die ene eerst bloeiende orchidee is blijven staan heeft ons wel verbaasd, het rode markeervlaggetje heeft zijn werk gedaan. En voor de jeugd is het een betere dagbesteding dan vaperen of op een schermkijken...

Titia Kan

Op bezoek bij de buren IVAN

Als gevluchte Oekraïner tuiniert Ivan samen met zijn vrouw Natalja in de SamenTuin van volkstuinvereniging ATV Stadion. Op zoek naar een plek om groenten te kunnen verbouwen – net zoals hij in zijn thuisland deed – is hij hier via Stichting Buitenkamer terechtgekomen. We communiceren met elkaar via Google Translate.

Hij is afkomstig uit Svitlovodsk, een stad zo'n 200 km ten zuid-oosten van Kiev. Ivan is 44 jaar en verblijft sinds september 2023 in Utrecht met zijn vrouw en hun zoontje van negen jaar in de opvang aan het Herculesplein. De oorlog was al een tijd aan de gang en hij heeft lang getwijfeld of hij zou vluchten. Maar met het aanhoudende geweld is hij een vriend achterna-gereisd, die zo'n drie maanden daarvoor ook naar Nederland was vertrokken.

Zijn dochter van 19 studeert en werkt in Kiev, ze komt binnenkort met de bus (40 uur met 2 overstappen!) naar Utrecht om hem op te zoeken. Hij werkte 15 jaar lang in de horeca in Kiev. Omdat hij nu nog geen Nederlands spreekt kan hij daar geen werk vinden. Wél repareert hij geregeld fietsen, daar zou hij verder in willen. De tuin is erg belangrijk voor hem omdat hij herstellend is van een kankeroperatie en bestralingen, en hij op die

manier in een rustige en gezonde omgeving kan revalideren. Hij is een paar keer in Park Bloeyendaal geweest, is blij dat de paden sinds kort weer hersteld zijn. Ze fietsen vaak in en rond Utrecht. In Oekraïne zijn natuurgebieden met natuur veel uitgestrekter maar je treft er vaak veel afval aan. Hun zoontje volgde les bij De Taalschool en zit sinds maart op een basisschool.

Hij kent Nederlanders als mensen die altijd positief zijn en willen helpen. Iets lastiger vindt hij het dat je altijd lang moet wachten op instanties omdat de regels gevolgd moeten worden. Hoewel hij zich grote zorgen maakt over zijn land en zijn gezin ziet hij hier in Utrecht/Nederland altijd weer nieuwe mooie dingen en kan hij genieten van zelfs kleine dingen zoals het zingen van de vogels.

Nora de Groen

De complimenten van Theo

Oud-beheerder van Bloeyendaal en mede-oprichter van de stichting, Theo de Ronde, was onlangs op bezoek in het park. Theo woont sinds kort in zorgcentrum Het Oosten in Bilthoven en vond het park er prachtig bij liggen. Vele planten werden herkend en benoemd. Oudgedienden zijn meer dan welkom bij Theo, een telefoontje naar zijn afdeling volstaat.

Ton Rennen

Meer info via info@bloeyendaal.nl

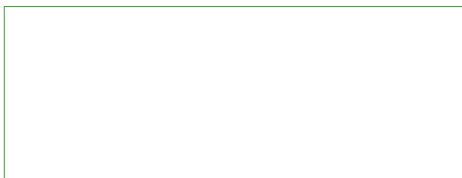
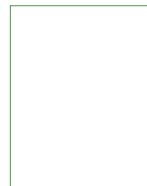

ACTIVITEIT	DATUM	TIJD
Zomerhooien	Zaterdag 5 juli	10.00 – 16.00
Zomeravondhooien	Dinsdag 8 juli	19.00 – 21.00
Zomeravondhooien	Woensdag 9 juli	19.00 – 21.00
Zomeravondhooien	Donderdag 10 juli	19.00 – 21.00
Zomerhooien	Zaterdag 12 juli	10.00 – 16.00
Open zondag	Zondag 13 juli	13.00 – 17.00
Open zondag	Zondag 10 augustus	13.00 – 17.00
Afhalen van de graanakker	Zaterdag 16 augustus	10.00 – 16.00
Heemtuin open	Dinsdag 2 september	12.00 – 14.00
Open zondag	Zondag 14 september	13.00 – 17.00
Snœi-klussendag	Zaterdag 11 oktober	10.00 – 16.00
Bladharken	Zaterdag 1 november	10.00 – 16.00
Bladharken	Zaterdag 15 november	10.00 – 16.00

Natuurpark

Bloeyendael

Kruipend zenegroen

Stichting Bloeyendael
Archimedeslaan 1
3584 BA Utrecht

www.bloeyendael.nl

NL74 INGB 0003 4466 50

Tel. 06 4500 5700